

ONDERZOEK:
Waregem, Spoorweglaan

Voorliggend document is een:

Melding vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
©Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	2
2	Inhoud en opbouw van het document	3
3	Bijlagen.....	3

1 Situering binnen het archeologietraject

HUIDIG ONDERZOEK	Prospectie met ingreep in de bodem in uitgesteld traject
ADVIES	Vlakdekkend onderzoek

Het huidige onderzoek situeert zich binnen het archeologisch traject als volgt:

<i>Traject:</i>	<i>Soort rapport</i>	<i>Soort onderzoek</i>
Uitgesteld traject	Nota	
		Vooronderzoek met ingreep in de bodem

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

DEEL 1	Administratieve fiche	+
DEEL 2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	
DEEL 3	Onderzoeksopdracht: bureaustudie	
DEEL 4	Onderzoeksopdracht: landschappelijke boringen	
DEEL 5	Onderzoeksopdracht: prospectie met ingreep in de bodem	
DEEL 6	Assessment van landschappelijke data	
DEEL 7	Assessment van aardkundige data	
DEEL 8	Assessment van historische data	
DEEL 9	Assessment van archeologische data	
DEEL 10	Synthese en waardering	+
DEEL 11	Omschrijving van de maatregelen	+

3 Bijlagen

Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

BIJLAGE 1	Inventaris (plannen, sporen, foto's, vondsten, ...)
BIJLAGE 2	Kaarten op A4, A3 of A0 : alle sporen, TAW
BIJLAGE 3	Dagrapporten
BIJLAGE 4	Foto's van het onderzoek

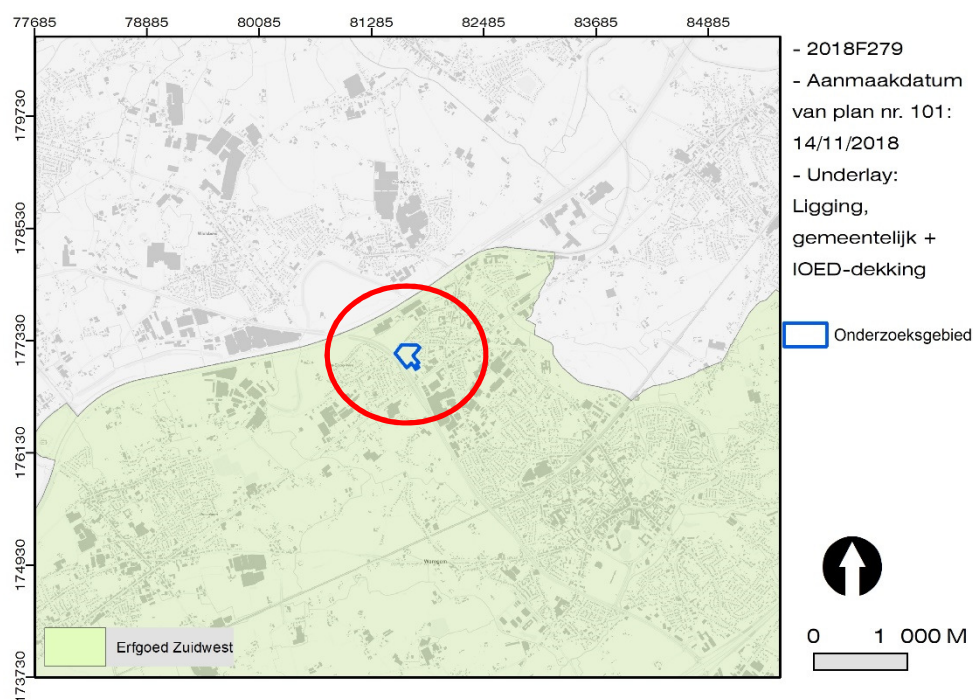
ONDERZOEK:
Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL	1
Administratieve fiche/Privacyfiche	
<i>©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</i>	

INHOUDSOPGAVE	
1	Situering van het onderzoek 2
2	Projectcodes 3
3	Betrokken actoren..... 4
4	Bewaring van de data 4
Figuur 1.	Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten..... 3

1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Waregem	
Deelgemeente	Sint-Eloois-Vijve	
Straat en straatnummer	Spoorweglaan/Schoendalestraat	
Kadastrale situering	Sectie	A
	Afdeling	6
	Percelen	547A, 547B, 267G2
Lambert 72-coördinaten	O	X: 81801,429/ Y: 177255,634
	W	X: 81535,523/ Y: 177196,103
Oppervlakte	42001,70 m ²	4,2 ha
Oppervlakte bodemingreep	n.v.t.	
Datum van toekenning van de opdracht	11 juni 2018	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
	Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 3.0	
Duur van het onderzoek	15 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)	[REDACTED]	

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten.

2 Projectcodes

3

Bureaustudie	(2018 F 279)
Landschappelijke boringen	n.v.t.
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Prospectie met Ingreep in de bodem	2019 A 236
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	WAR-SPO

3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Geraadpleegde (regio)specialisten	Tijds De Schacht (Erfgoed Zuidwest)	
Initiatiefnemer (privacyfiche)	[REDACTED]	
	[REDACTED]	
	[REDACTED]	
Omgevingsvergunning:	Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk
	Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden

4 Bewaring van de data

4

Plaats en jaar van uitgave	Gent, 2018
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	45
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2018. <i>Nota van het uitgesteld vooronderzoek te Waregem, Spoorweglaan z.n.</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 68, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Kastanjestraat 26, 9000 Gent
Zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	[REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Bewaring archeologisch ensemble	n.v.t.

Gebruiker van het archeologisch ensemble	n.v.t.
Bevoegde IOED	IOED Leiedal
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	Trezoor Vier Linden 1, 8501 Kortrijk

ONDERZOEK:

Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL

10

Synthese en waardering

INHOUDSOPGAVE

1	Synthese.....	2
1.1	Datering/interpretatie van de dataset	2
1.1.1	Volledigheid van de dataset	2
1.1.2	Huidige dataset	2
1.1.3	Waardering van de archeologische site	4
1.2	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	5
2	Vervolgtraject	8
2.1	Impact van de geplande werken	8
2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	8
2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	9
3	Bibliografie voor deel 10.....	10
4	Lijst van figuren, gebruikt in deel 10.....	11

1 Synthese

1.1 Datering/Interpretatie van de dataset

1.1.1 Volledigheid van de dataset

Het onderzoek kadert in de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden.

Het uitgevoerde vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek op basis van een bekrachtigde archeologienota.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende aardkundige data zijn getoetst
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn getoetst
- er werd een terreinbezoek en een visuele inspectie van het projectgebied uitgevoerd zowel met het oog op het bepalen van de verdere onderzoeksstrategie als voor het registreren van relevante archeologische en landschappelijke indicatoren
- er is een prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd, conform het programma van maatregelen van de bekrachtigde archeologienota
- de vervolgstategie werd opgesteld

2

Het bureauonderzoek heeft, in zijn huidige vorm, de mogelijkheid geboden het vooronderzoek te vervolledigen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

1.1.2 Huidige dataset

Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen.

De bureaustudie heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied zich bevindt op een vrij gunstig gelegen positie in het landschap, met name op een zandrug ten zuiden van de Leie. Deze uitgelezen positie in het landschap oefende een grote aantrekkingskracht op de mens uit, zoals verschillende archeologische vondsten in de onmiddellijke nabijheid van het onderzoeksgebied reeds hebben aangetoond.

Op deze hoge en droge kouterruggen werd vermoedelijk immers een Romeinse heirweg aangelegd, die de noordwestelijke zijde van het onderzoeksgebied vormt. Hierlangs hebben zich verschillende nederzettingskernen gevormd. Tevens kan melding gemaakt worden van fragmentarische restanten die wijzen op de aanwezigheid van begraving (in oostelijke richting naar de Gaverbeek toe). Sporen uit latere periodes werden nog niet aangetroffen, maar gelet op de ontstaansgeschiedenis van het dorp van Sint-Eloois-Vijve kunnen deze zeker niet uitgesloten worden. De Romeinse bewoning in zandig Vlaanderen had ook een sterke inheemse component, dus het is niet onmogelijk dat er ook oudere fasen (late ijzertijd) van een nederzetting aanwezig zijn. Bovendien is een wegtracé een zone waarin ook begravingen kunnen worden aangetroffen. Er is dus een algemene verwachting naar sporensites uit de late ijzertijd, de Romeinse periode en de volle middeleeuwen.

Op basis van het historische kaartenmateriaal kan ook gesteld worden dat het onderzoeksgebied ten minste vanaf het midden van de 18^e eeuw in gebruik is als landbouwgrond en dat er dus geen nederzettingssporen verwacht worden die jonger zijn dan de 18^e eeuw. Het gebied is -sinds het voorhanden zijn van kaartenmateriaal- nooit bebouwd geweest. De enige menselijke ingreep die een mogelijke verstoring met zich heeft meegebracht, heeft betrekking op de spoorweglijn ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Deze spoorweg is heden verdwenen (en slechts herkenbaar in de naam van de straat), maar heeft mogelijks wel een impact gehad op het bodemarchief langsheen deze voormalige spoorwegberm. Een aanzienlijke verstoring langsheen een spoorweglijn is vastgesteld in Mechelen¹ en Sint-Denijs-Westrem². Tijdens het uitgesteld vooronderzoek door middel van proefsleuven werd vastgesteld dat er aan de zijde van de Spoorweglaan daadwerkelijk archeologische sporen en structuren aanwezig zijn, maar dat deze slecht bewaard zijn. In twee andere zones, die meer zuidelijk gelegen zijn, werden beter bewaarde archeologische sporen en structuren aangetroffen. Het gaat om nederzettingssporen die vermoedelijk in de ijzertijd kunnen worden gedateerd.

Aangezien er heden met zekerheid kan worden geantwoord op de vraag of er archeologische sporen en structuren en archeologische sites binnen het onderzoeksgebied aan/of afwezig zijn, kan de huidige dataset als volledig worden beschouwd.

¹ De Smaele & Pieters, 2013.

² De Smaele, Pieters & Vermeersch, 2018.

1.1.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het onderzoeksgebied is gelegen op de hogere kouters van een Tardiglaciale zandrug, die gekenmerkt wordt door een noordelijke steilrand naar de vallei van de Leie toe. In het oosten wordt de zandrug doorsneden door de depressie van de Gaverbeek. Het onderzoeksgebied bevindt zich dus op een vrij gunstige situatie binnen het landschap. Dit legt de verwachting naar de aanwezigheid van archeologische sporen en structuren vrij hoog.
2. Uit de huidige bodemopbouw van het onderzoeksgebied kan worden afgeleid dat het onderzoeksgebied volledig is omgezet naar landbouwgrond en dat er geen sprake is van afgedekte paleo-bodems. Er is dus een uitermate lage kans op de bewaring van (en het aantreffen van) steentijdartefactsites.
3. Het onderzoeksgebied bevindt zich langs de Schoendalestraat, waarvan het tracé teruggaat op dat van een Romeinse heirweg. De aanwezigheid van deze belangrijke toegangsweg, alsook de nabijheid van een doorwaadbare plaats vormde een belangrijke stimulans voor het ontstaan van (verschillende) nederzetting(en) tijdens de Romeinse periode. Deze bevinden zich niet alleen op het grondgebied van Sint-Eloois-Vijve, maar volgen het tracé van de heirweg ook in westelijke richting naar Desselgem en Beveren-Leie toe.
4. Uit het historisch kaartenmateriaal kan worden afgeleid dat het gebied vanaf ten minste het midden van de 18e eeuw in gebruik was als akkerland en dat dit landgebruik waarschijnlijk teruggaat op een situatie uit de late middeleeuwen. Er wordt geen enkele keer bewoning of bebouwing binnen het onderzoeksgebied gekarteerd. Er kan slechts melding gemaakt worden van de spoorweglijn van Ingelmunster naar Anzegem die op het einde van de 19^e eeuw werd aangelegd en de noordoostelijke grens van het onderzoeksgebied vormt en mogelijks een nefaste impact heeft gehad op het bodemarchief langsheen deze voormalige spoorwegbedding.
5. De geplande werken binnen het onderzoeksgebied behelzen het verkavelen van de gronden, waardoor er van een integrale verstoring van het terrein dient uitgegaan te worden.
6. Uit de prospectie met ingreep in de bodem blijken nederzettingssporen uit de ijzertijd in twee zones goed bewaard te zijn. Een behoud in situ is niet mogelijk, hierdoor dringt een vlakdekkend onderzoek zich op om het archeologisch kennispotentieel van deze nederzettingssporen ex situ te behouden.

Op basis van de bestaande dataset kan dus worden besloten dat er binnen het onderzoeksgebied met zekerheid archeologische sporen en structuren aanwezig

zijn. De waardering van de site kan dan ook als voltooid beschouwd worden, waardoor de huidige onderzoeksvragen ook beantwoord zijn.

1.2 Antwoord op de onderzoeksvragen

Tijdens het bureauonderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die daarvoor het onderliggend hadden gevormd.

BUREAUONDERZOEK:

(onderzoeksvragen zijn beantwoord in de bekrachtigde archeologienota, maar worden hernomen bij wijze van opfrissing)

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

De beschikbare gegevens wijzen op een éénduidige stratigrafische situatie ("site zonder complexe verticale stratigrafie") waarbij de ondergrond is opgebouwd uit eolische afzettingen uit het laat-Pleistoceen. De bestaande landschappelijke en geologische bronnen wijzen dus op een mogelijke bewaring van sporensites die onder de huidige teelaarde bewaard kunnen zijn. Steentijdartefactsites worden niet verwacht.

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

De bestaande historische en archeologische bronnen bieden enkel aanwijzingen over sporen uit de Romeinse periode. De Schoendalestraat is waarschijnlijk een tracé dat reeds teruggaat op een Romeinse heirweg, waarlangs her en der verschillende nederzettingskernen ontstaan zijn. Gelet op de ontstaansgeschiedenis van Sint-Elooïsvijve kunnen echter jongere sporen niet worden uitgesloten.

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Het betreft een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Gezien het feit dat er nog geen concrete bouwplannen beschikbaar zijn; moet worden uitgegaan van een integrale verstoring van het bodemarchief.

- *Is verder (uitgesteld) vooronderzoek of onderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Aangezien de aanwezigheid van archeologische grondsporen en structuren niet kon worden uitgesloten, is een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

PROEFSLEUVEN:

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*

Er zijn archeologische sporen en structuren aanwezig met een archeologische en dus ook cultuurhistorische waarde.

- *Wat is de aard, bewaringstoestand en kennispotentieel van deze sporen?*

De bewaringstoestand loopt uiteen, in het noorden is de bewaring slecht, in het zuiden en zuidoosten van het onderzoeksgebied is de bewaring goed tot heel goed, dit weerspiegelt zich in het kennispotentieel, dat als hoog wordt ingeschat.

- *Wat is de densiteit en hun verspreiding?*

De archeologische sporen met een hoog kennispotentieel bevinden zich in twee zones met een vrij lage sporendensiteit. Dit is niet ongevoel voor archeologische sites met een dergelijke interpretatie en datering (cf. Deel 9 van de nota).

- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

De sporen behoren waarschijnlijk tot dezelfde periode, op basis van de huidige dataset lijkt het te gaan om sporen en structuren uit de ijzertijd.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

De sporen maken met ene hoge waarschijnlijkheid deel uit van een hoofdgebouw en bijgebouwen, in hun geheel maken deze deel uit van een nederzittingsstructuur.

- *Wat is de impact van de geplande bouwwerken op deze sporen?*

Het betreft een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Gezien het feit dat er nog geen concrete bouwplannen beschikbaar zijn; moet worden uitgegaan van een integrale verstoring van het bodemarchief.

- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en de bodem ?*

Het onderzoeksgebied bevindt zich landschappelijk en bodemkundig op een gunstige locatie voor het bedrijven van landbouw. De relatie tussen de vastgestelde sporen en structuren en het toenmalige landschap, is een onderzoeksvraagstelling voor het verder onderzoek.

- *Zijn er sporen van de op historisch kaartenmateriaal vastgestelde buurtwegen ?*

Deze sporen werden niet eenduidig vastgesteld, er is sprake van een verhoogde concentratie aan greppels in het zuidoostelijke deel van het onderzoeksgebied, maar de relatie tussen de greppelsystemen en zowel de vastgestelde nederzettingssporen als de jongere cartografische gegevens (buurtwegen en landindeling) is op basis van de huidige dataset nog niet duidelijk. Ook dit is een onderzoeksvraagstelling voor het verder onderzoek.

- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied ?*

De strategie is duidelijk: er dient een vlakdekkend onderzoek van de twee afgebakende zones met nederzettingssporen te gebeuren. De methodiek daarvoor wordt gebaseerd op de gangbare Code van Goede Praktijk en wordt verder uitgelegd in Deel 11 van deze nota.

- *Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getrokken en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in de regio ?*

Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van dwarsseleuven en aanvullende sleuven om de densiteit van de proefsleuven plaatselijk van een dekking van 10% naar een dekking van 20% te brengen. Dit betekent zones met archeologische sporen af. In combinatie met kijkvensters (waarmee omzichtig moet worden omgesprongen, aangezien de aanleg en het opschaven van de sporen en structuren altijd een negatieve impact op de bewaring van sporen en structuren heeft, nvdr.) levert dit een hoge dekkingsgraad in de prospectie op (in dit geval meer dan 13%) en kunnen de zones voor vervolgonderzoek correct afgelijnd worden.

Figuur 1. Panoramafoto van het gebied tijdens de proefsleuven.

2 Vervolgtraject

2.1 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het onderzoeksgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit het verkavelen van de gronden.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten reeds:

- Het verkavelen van het gebied in 74 loten
- Het aanleggen van wegenis en nutsvoorzieningen
- De aanleg van gemeenschappelijk groen
- Het aanleggen van parkeerzones
- De aanleg van een groenscherm en wadi's

Gelet op deze geplande integrale verstoring (verkavelingsvergunning) van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, dienen maatregelen genomen te worden teneinde deze aanwezige archeologische sporen en structuren te documenteren en de aanwezige archeologische en historische kenniswinst ex situ te behoeden van vernietiging en verlies.

2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject is een bureauonderzoek uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	JA	NEE	NEE	Op basis van het huidige bureauonderzoek is de kans op het aantreffen van aanvullende informatie over het onderzoeksgebied zeer klein.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. Het aantreffen van sporensites is mogelijk maar niet aangetoond, uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Kan aanwijzingen bieden voor de aanwezigheid van een archeologische site, maar biedt hierover geen uitsluitel.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn reeds controleboringen uitgevoerd en samen met de beschikbare aardkundige data kan gesteld worden dat er sprake is van een éénduidige stratigrafie waardoor de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites extreem klein is. De prospectie met ingreep in de bodem en de daarin gegenereerde aardkundige data bevestigen dit.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	
Proefsleuven	NEE	JA	NEE	JA	Is uitgevoerd. Een archeologische site is vastgesteld.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat een vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd, voorafgaand aan de uitvoering van de geplande werkzaamheden.

2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Binnen het onderzoeksgebied wordt een nieuwe verkaveling gepland, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is. Gezien het feit dat het verslag van resultaten aangetoond heeft dat er goed bewaarde archeologische grondsporen aanwezig zijn, worden verdere maatregelen noodzakelijk geacht. Bijgevolg is een vervolgstراتيجية bepaald teneinde eventueel aanwezige archeologische resten te documenteren. Concreet betekent dit dat een vlakdekkend archeologisch onderzoek met worden uitgevoerd.

3 Bibliografie voor deel 10

Naslagwerken

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

De Smaele B. & Pieters H., 2013. *Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) op de site 'Stenenmolenstraat' te Mechelen (prov. Antwerpen)*, ADEDE Archeologisch Rapport 45, Gent.

De Smaele B., Pieters H. & Vermeersch J., 2018. *Archeologienota naar aanleiding van de bouw van een residentieel complex aan de Jean-Baptiste de Ghellincklaan te Sint-Denijs-Westrem*, Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 35, Gent.

Van den Broecke P., 2012. *Het handgevormde aardewerk uit de ijzertijd en de Romeinse tijd van Oss-Ussen. Studies naar typochronologie, technologie en herkomst.*, Leiden.

Van Goidsenhoven W., 2017. *Gentseweg (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 2: Programma van Maatregelen*, Sint-Michiels-Brugge.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

4 Lijst van figuren, gebruikt in deel 10

Figuur 1. Panoramafoto van het gebied tijdens de proefsleuven.....7

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

HEMBYSE

ONDERZOEK:

Waregem, Spoorweglaan

ONDERDEEL 11

Omschrijving van de maatregelen

INHOUDSOPGAVE

1	Algemene bepalingen	2
1.1	Randvoorwaarden.....	2
1.2	Risicoanalyse en remediëring.....	3
1.2.1	Algemeen	3
1.2.2	Historische munitie	3
2	Omschrijving van de maatregelen	5
2.1	Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	5
2.2	Opgravingsstrategie, -methoden, -technieken.....	6
2.2.1	Afbakening van de onderzoekszone	6
2.2.2	Aandachtspunten	8
2.2.3	Afwijkingen ten opzichte van de CGP	8
2.2.4	Competenties van de uitvoerder	9
2.3	“Post-excavation”	10
2.3.1	Rapportage en natuurwetenschappelijk onderzoek.....	10
2.3.2	Deponeren archeologisch ensemble	11
3	Kostenraming, prijsopbouw	12
3.1	Veldwerk	12
3.2	Post-excavation	13
4	Besluit.....	14
5	Bibliografie voor deel 11	15
6	Lijst van figuren, gebruikt in deel 11	16

1 Algemene bepalingen

1.1 Randvoorwaarden

De randvoorwaarden voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek hebben tot doel alle parameters die de kwalitatieve uitvoering van het archeologisch onderzoek in de weg kunnen staan te omschrijven.

De erkend archeoloog wordt in eerste instantie als een volwaardige actor bij het project betrokken. Hij/zij maakt deel uit van de communicatiestromen.

Wat de afgebakende onderzoekszones betreft zijn volgende voorwaarden bindend:

- **Het landgebruik wijzigt niet**
- **Er worden geen bodemingrepen uitgevoerd**

Voorafgaand aan de opgraving wordt begroeiing (onkruid, ...) verwijderd, in samenspraak met de uitvoerder van het archeologisch onderzoek en de erkend archeoloog.

In de zones waar geen verder onderzoek wordt geadviseerd, zijn geen randvoorwaarden noodzakelijk. Er wordt echter benadrukt dat indien er reeds werkzaamheden worden uitgevoerd in de vrijgegeven zones, dat de niet-vrijgegeven zones duidelijk worden afgebakend.

Hierbij dient dus ook volgende opmerking gemaakt te worden: door het aantreffen van de archeologische sporen en de afbakening van de onderzoekszones, worden alle onderzoekszones (de niet-vrijgegeven zones) beschouwd als archeologische sites. Concreet betekent dit nogmaals dat er geen bodemingrepen mogen plaatsvinden teneinde het eventueel aanwezige archeologisch bodemarchief niet te beschadigen of vernietigen.

Het programma van maatregelen waarborgt een gedegen omgang met het vastgesteld archeologisch erfgoed binnen de afgebakende onderzoekszones. Elke bodemingreep vóór de uitvoer van het archeologisch onderzoek voorgeschreven in het programma van maatregelen of buiten in dit document beschreven maatregelen wordt gezien als een inbreuk tegen het Onroerenderfgoeddecreet. Elke overtreding tegen het onroerend erfgoed wordt gesanctioneerd volgens Art. 11.2.1 – Art. 11.2.6 van het Onroerenderfgoeddecreet. De erkend archeoloog is deontologisch verplicht om vastgestelde inbreuken te melden.

1.2 Risicoanalyse en remediëring

1.2.1 Algemeen

De uitgraving van werkputten en de inzet van personeel dient te gebeuren conform de vigerende wetgeving. Bij aanvang van de opgravingen is het raadzaam om een VGM-plan (Veiligheid-Gezondheid-Milieu) op te stellen. Hierin worden verscheidene aspecten van het project vastgelegd, zoals beheersmaatregelen, risico's, taken en verantwoordelijkheden. Zowel de initiatiefnemer als de erkend archeoloog moeten deze zaken inschatten en uiteindelijk een overeenstemming bereiken over de specifieke risico's en de maatregelen die moeten genomen worden voor aanvang van het project.

Het VGM-plan is een volledige omschrijving van het project met alle risico's die hieraan verbonden zijn. Hierin wordt gefocust op de projectomschrijving, veiligheid, gezondheid, milieu en noodprocedures. Men is verplicht om zo'n plan op te stellen wanneer minimaal één van deze punten van toepassing is:

- de doorlooptijd van het project bedraagt 30 dagen of meer waarbij er minimum 20 medewerkers inclusief onderaannemers actief zijn.
- de aanneemsom bedraagt meer dan 350.000 euro
- er is sprake van een verhoogd risico
- het project beslaat in zijn geheel meer dan 500 mandagen
- de initiatiefnemer heeft hier specifiek om gevraagd

3

Elke werkgever op de bouwwerf blijft zelf verantwoordelijk voor het naleven van de wetgeving die betrekking heeft op veiligheid van werknemers. Dit betekent dat men een VGM-plan kan laten opstellen, maar uiteindelijk dient men steeds te zorgen dat alle nodige veiligheidsmaatregelen en wettelijke normen perfect nageleefd worden.

1.2.2 Historische munitie

Gezien het aantreffen van resten van historische munitie en gezien de vondst van een niet-ontploft artillerieprojectiel tijdens de prospectie met ingreep in de bodem, dienen zowel initiatiefnemer als uitvoerder van de archeologische opgraving zich bewust te zijn van de mogelijke aanwezigheid van niet-ontplofte artillerieprojectielen binnen de onderzoekszones, maar ook binnen het volledige onderzoeksgebied ! Dit heeft een effect op de vooruitgang van de werken en de veiligheid van het betrokken personeel en de omwonenden.

In geval van het aantreffen van een niet-ontploft artillerieprojectiel of elk object dat redelijkerwijs kan vermoed worden een niet-ontploft munitieartikel te zijn, dienen volgende stappen te worden genomen:

- **Het object wordt niet aangeraakt.**
- **De werken worden gestaakt en de werf wordt ontruimd, het personeel verplaatst zich naar een veilige plaats (zie VGM).**

- De lokale politie wordt op een rustige en duidelijke manier op de hoogte gebracht van de vondst.
- De lokale politie doet vaststelling van het object en neemt de nodige maatregelen (bijvoorbeeld het instellen van een veiligheidsperimeter).
- Het object wordt geruimd door de dienst DOVO. Wanneer het gebied door de DOVO is vrijgegeven, kunnen de werken worden hervat.

Er kunnen echter ook preventieve en/of remediërende maatregelen genomen worden om dit proces beter af te stemmen op de vlotte uitvoering van de werken. De initiatiefnemer dient hiervoor te rade te gaan bij een gespecialiseerd munitieaaneringsbedrijf.

2 Omschrijving van de maatregelen

2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het doel van het volledige vooronderzoek, zowel zonder als met ingreep in de bodem, was een inzicht te verkrijgen in het archeologisch kennispotentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werken op het archeologische erfgoed in te schatten. Aldus kan een advies gevormd worden voor de vervolgstategie op de projectlocatie.

Aan de hand van de ingezamelde data kan gesteld worden dat de aanwezigheid van een archeologische site binnen de onverstoorde delen van het projectgebied **met zekerheid is aangetoond**. Bijgevolg wordt een programma van maatregelen opgesteld voor een **vlakdekkend archeologisch onderzoek, met als doel een definitieve registratie van alle archeologische sporen en structuren**. Het behoud en de bewaring van het archeologisch kennispotentieel als een maatschappelijk goed is het uiteindelijke doel en de wettelijke verplichting van de initiatiefnemer.

De onderzoeksvragen, een synthese van de ruimere onderzoeksdoelen, die in dit vlakdekkend onderzoek van de sporensite beantwoord dienen te worden, worden hieronder opgesomd.

1. *Zijn de sporen in de zuidoostelijke onderzoekszone de restanten van een cluster bijgebouwen en hoe verhouden deze zich ten opzichte van de andere aangetroffen nederzettingssporen ?*
2. *Zijn de sporen in de westelijke onderzoekszone de restanten van een hoofdgebouw en hoe verhoudt dit hoofdgebouw zich ten opzichte van de andere aangetroffen nederzettingssporen ? Zijn er aanwijzingen voor zogenaamde “zwervende erven” ?*
3. *Wat is de bewaarde omvang van de nederzetting?*
4. *Kan er binnen de aangetroffen bewoningsstructuren een fasering of continuïteit worden afgeleid ?*
5. *Welke nederzettingsstructuren kunnen worden geïdentificeerd, welke niet ?*
6. *Wat was de aard van de vegetatie in en rond de nederzetting ? Zijn er sporen van degradatie (bijvoorbeeld het verwilderen van akkers, het opkomen of verdwijnen van bos en heide, ...) ?*
7. *Kan uit de aanwezige sedimenten van de nederzettingsstructuren kennis worden verworven over de gecultiveerde/geconsumeerde gewassen en over de aanwezige veestapel ?*
8. *Kan uit de aanwezige sedimenten van de nederzettingsstructuren kennis worden verworven over de relatie met de Leie(vallei) ?*
9. *Loopt de occupatie door in zuidwestelijke en zuidelijke richting? Welke gevolgen heeft dit voor toekomstige ontwikkelingen in de regio?*

10. *Strookt de materiële cultuur en de datering ervan met de datering van de nederzettingsstructuren en hoe kadert dit binnen de gekende regionale en interregionale materiële cultuur ?*
11. *Kan op basis hiervan een cultureel-antropologisch idee worden gevormd van de culturele groep waartoe de bewoners behoorden of tenminste met welke culturen de bewoners van de nederzetting(en) affiniteiten hadden ?*
12. *Welke nieuwe archeologische en cultureel-antropologische gegevens heeft het onderzoek bijgebracht aan de bestaande kennis?*

2.2 Opgravingsstrategie, -methoden, -technieken

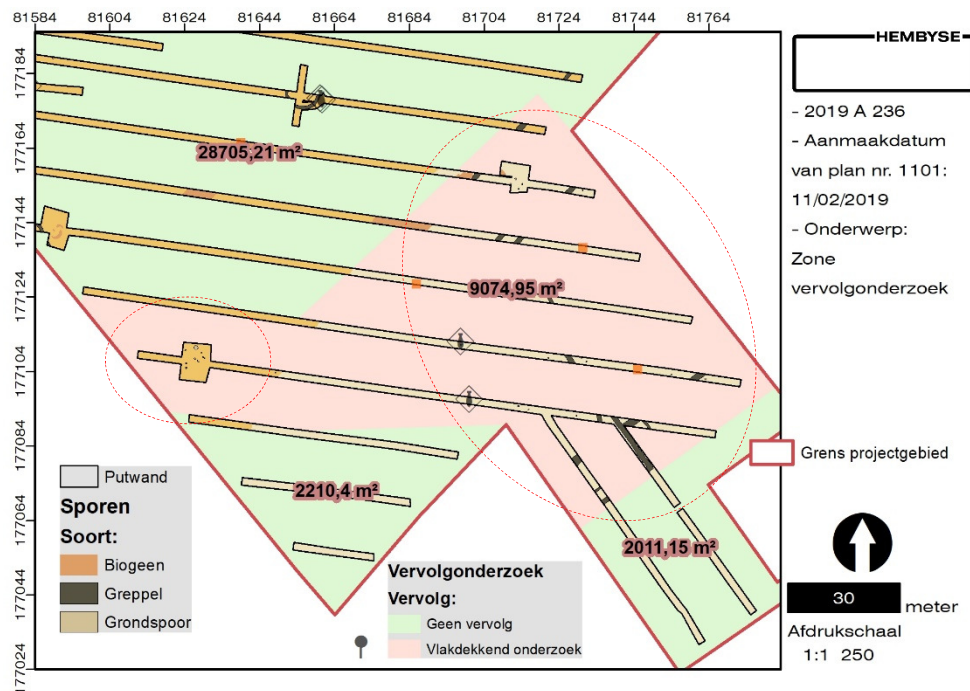
Het vlakdekkend archeologisch onderzoek wordt uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk versie 3.0, zoals omschreven in de hoofdstukken 15 en 16.

2.2.1 Afbakening van de onderzoekszone

Voor het beantwoorden van voornoemde onderzoeksvragen is een onderzoeksgebied van 9074,95 m² voor vlakdekkend onderzoek afgebakend.

De basis hiervoor ligt in de aanwezigheid van de resten van een gebouwplattegrond in het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied en de resten van mogelijk een cluster van bijgebouwen in de zuidoostelijke hoek van het onderzoeksgebied.

Hierbij moet worden gesteld dat de afbakening en dus de selectie voor het vervolgonderzoek vanuit deze twee clusters kunstmatig is. De westelijke en oostelijke begrenzingen van de zone voor verder onderzoek zijn uitsluitend gebeurd op basis van de actuele begrenzing van het projectgebied. De noordelijke en zuidelijke begrenzing is grotendeels gebeurd op basis van de afwezigheid van archeologische sporen in de proefsleuven, of de aanwezigheid van een greppelstructuur.

Figuur 1. Volledige zone voor vervolgonderzoek van de nederzettingssporen, aanmaakschaal 1:1.

Tussen de zone van het hoofdgebouw en de zone van de bijgebouwen bevindt zich een vrij grote leemte in de proefsleuven. Deze leemte bevindt zich grofweg tussen sporen 32, 25 en 34 (zie alle-sporenplan in de bijlage). Deze tussenliggende zone wordt echter veiligheidshalve mee geadviseerd voor vervolgonderzoek omwille van:

- Een onderzoek van de tussenliggende “lege” zone een ruimtelijke associatie tussen de clusters van nederzettingssporen kan toelaten. Dit is ook essentieel voor het beantwoorden van onderzoeksvragen 1 en 2 !
- Reeds gedocumenteerde, vergelijkbare nederzettingen vertonen soms grote “lege” zones tussen verschillende erven (bijvoorbeeld: Ekeren- Het Laar¹).

De polygonen voor het vervolgonderzoek zijn opgemaakt in ArcGIS en zijn in shapefile beschikbaar.

Het betreft **een sporensite zonder complexe verticale stratigrafie**, waarbij de diepte van het aan te leggen archeologisch vlak zich op **circa 50 centimeter onder het huidige maaiveld** bevindt. Alle archeologisch relevante sporen worden volledig stratigrafisch opgegraven, het veldwerk kan dus als volledig worden beschouwd als alle archeologisch relevante sporen volledig stratigrafisch zijn onderzocht.

¹ Verbeek et al. 2004, pagina 138.

2.2.2 Aandachtspunten

Het onderzoek dient te gebeuren conform de vigerende Code van Goede Praktijk hierin staat de gekijkte methodiek voor een vlakdekkend onderzoek en een vlakdekkend onderzoek van een sporensite zonder complexe verticale stratigrafie beschreven.

Aandachtspunten zijn:

- **Gebouwplattegronden moeten volledig (voor zo ver de grenzen van het projectgebied en de onderzoekszone dat toelaten) in een werkput worden gevat om een ruimtelijk inzicht in deze structuur te bewerkstelligen**
- **Nederzettingsruis (losse aardewerkfragmenten) wordt zo veel mogelijk als puntlocaties geregistreerd, het inzamelen van deze objecten “per werkput” bewerkstelligt immers geen zinvolle verspreidingskaart van dit materiaal.**

2.2.3 Afwijkingen ten opzichte van de CGP

Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten worden gemeld en gemotiveerd.

In het huidige Verslag van Resultaten en het Programma van Maatregelen zijn geen afwijkingen op de Code van Goede Praktijk noodzakelijk geweest.

Er worden tevens geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk voorzien wat betreft het vlakdekkend onderzoek. Indien tijdens de uitvoering afwijkingen noodzakelijk zijn, worden deze door de erkend archeoloog (uitvoerder) verantwoord.

2.2.4 Competenties van de uitvoerder

De competenties van de uitvoerder zijn gebaseerd op de Code van Goede Praktijk, versie 3.0, hoofdstuk 4.

De erkend archeoloog is verantwoordelijk voor het samenstellen van een team dat over de nodige competenties beschikt voor het uitvoeren van een vlakdekkend onderzoek in een “landelijke context”.

Bij voorkeur bestaat dit team uit:

- Eén archeoloog (veldwerkleider) met aantoonbare ervaring in het veldwerk en de verwerking van sporensites uit de Midden- en Late IJzertijd.
- Eén assistent-archeoloog met aantoonbare ervaring in het veldwerk en de verwerking van sporensites uit de Midden- en Late IJzertijd.
- Twee assistent-archeologen met aantoonbare ervaring in het veldwerk op landelijke sporensites.
- Een bodemkundige (aardkundige met specialisatie in de bodemkunde) of assistent-aardkundige met ervaring in archeologische sites op een zandleembodem.

Voor de verwerking van de onderzoeksresultaten en de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet, bijgestaan door de nodige specialisten. Deze worden door de erkend archeoloog geselecteerd op basis van de feitelijke onderzoeksresultaten van het veldwerk.

2.3 “Post-excavation”

2.3.1 Rapportage en natuurwetenschappelijk onderzoek

Bemonsteringsstrategie en natuurwetenschappelijk worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk versie 3.0, zoals omschreven in de hoofdstukken 20 en 20.3.

De veldwerkleider beslist op welke manier de staalname tijdens het veldwerk wordt uitgevoerd, waar en wanneer dit zinvol is (voor het bereiken van de onderzoeksdoelen) en of het noodzakelijk is een specialist bij deze staalname te betrekken. Een voorbeeld hierbij is de staalname voor archeomagnetische datering, die uitsluitend door een specialist kan worden uitgevoerd.

Voor dit specifieke onderzoek zijn aan te raden om uit voeren in het kader van het onderzoek van de nederzetting:

- waardering en analyse van micro- en macroresten (verkoalde zaden en vruchten)
- waardering en analyse van archeozoölogische resten
- dendrochronologisch onderzoek, waardering en datering
- C14-datering, waardering en analyse
- Pollenstalen, waardering en analyse

Assessment en rapportering van het vlakdekkend onderzoek wordt uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk versie 3.0, zoals omschreven in de hoofdstukken 22.1 en 23.

Voor de assessment en de rapportering is het strikt noodzakelijk dat de data uit het veldwerk door de opgravingsleider(s) worden uitgewerkt. De veldwerkleider beslist welke specialisten hierbij dienen te worden betrokken.

2.3.2 Deponeren archeologisch ensemble

Assessment en rapportering van het vlakdekkend onderzoek worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk versie 3.0, zoals omschreven in Deel 4.

Vergaarde data en vondsten (het archeologisch ensemble) blijven te allen tijde eigendom van de opdrachtgever. Na onderzoek (en de tijdelijke opslag bij de erkend archeoloog die het vlakdekkend onderzoek heeft uitgevoerd) dient het ensemble te worden opgenomen door een erkend onroerenderfgoeddepot, indien dit voor de regio aanwezig is, dit in overeenkomst met de opdrachtgever.

Het deponeren van het archeologisch ensemble kan in dit geval gebeuren in het onroerenderfgoeddepot **Erfgoed Zuidwest**.

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de erkende onroerenderfgoeddepots in Vlaanderen.

Indien dit depot niet beschikbaar is of niet in staat is om het ensemble te ontvangen, dient een ander onroerenderfgoeddepot te worden gezocht of kan een afspraak gemaakt worden tussen de initiatiefnemer en de erkend archeoloog voor de definitieve opslag.

Het is belangrijk dat alle vondsten en stalen samengebracht worden en als één ensemble worden bewaard ! Uitzonderingen hierop zijn eventuele tijdelijke uitleeningen van stukken voor tentoonstellingen of verder onderzoek.

3 Kostenraming, prijsopbouw

3.1 Veldwerk

Zie bijlage voor een uitgewerkte kostenraming (tabel).

Voor het veldwerk wordt een voorlopige inschatting van de kostprijs gemaakt, de verschillende uit te voeren werken kunnen worden vertaald in een meetstaat. Dit document kan door de initiatiefnemer gebruikt worden om een uitvoerder voor het archeologisch onderzoek aan te stellen, op basis van de nodige criteria.

Het wordt aangeraden om de aanstellingscriteria voor het archeologisch onderzoek niet louter te beperken tot prijs, maar tevens ervaring en kwalitatieve uitvoering en uitwerking van archeologisch onderzoek in acht te nemen. Het archeologisch onderzoek kan immers slechts één keer worden uitgevoerd, een herstel van schade aan het archeologisch kennispotentieel is niet mogelijk.

De timing voor het veldwerk is uiteraard afhankelijk van de aangetroffen sporen en structuren, al kan er op basis van de waardering in de prospectie met ingreep in de bodem een uitvoeringstermijn worden ingeschat. Voor het veldwerk van de sporensite wordt dit geschat op 30 dagen voor de aanleg van de vlakken en het couperen van de grondsporen. Bij het aantreffen van een waterput of -kuil, of het aantreffen van een structuur die zich (gedeeltelijk) onder de grondwatertafel bevindt, dient rekening te worden gehouden met de doorlooptijd van een grondbemaling (plaatselijk verlagen van de grondwatertafel, circa 2 weken) en het uitgraven en stratigrafisch opgraven van de structuur (circa 2-3 dagen per structuur).

Het onderzoek binnen de verschillende onderzoekszones kan gelijktijdig gebeuren, of op elkaar aansluiten, enz. De logistieke uitwerking van het onderzoek is ten laste van de veldwerkleider, er dient echter te worden vermeden dat niet-afgewerkte onderzoekszones open blijven liggen, om schade door de elementen of door illegale prospectie te voorkomen.

Deze termijn houdt geen rekening met de termijnen van aanbesteding, gunning, administratie en voorbereiding, mobilisatie, en dergelijke meer.

3.2 Post-excavation

Zie bijlage voor een uitgewerkte kostenraming (tabel).

Voor het gedeelte van post-excavation wordt een voorlopige inschatting van de kostprijs gemaakt, de verschillende uit te voeren werken kunnen worden vertaald in een meetstaat. Dit document kan door de initiatiefnemer gebruikt worden om een uitvoerder voor het archeologisch onderzoek aan te stellen, op basis van de nodige criteria.

De timing voor de basisverwerking en het opmaken van het archeologierapport wordt in totaal op 30 werkdagen geschat. De veldwerkleider en de erkend archeoloog kiezen de geschikte personele inzet voor de basisverwerking en rapportage. Bij voorkeur wordt één archeologierapport en één eindverslag opgeleverd. Het archeologierapport en het eindverslag dienen conform de CGP te worden opgemaakt en opgeleverd. In het eindverslag zijn ook alle resultaten van de specialistische en/of natuurwetenschappelijke onderzoeken opgenomen, of er wordt een uitvoeringstermijn vastgelegd waarbinnen deze worden uitgevoerd en opgeleverd.

4 Besluit

Het archeologisch onderzoek te Waregem-Spoorweglaan, in de vorm van een bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek, heeft aangetoond dat er binnen het onderzoeksgebied resten aanwezig zijn van een nederzetting, op basis van de huidige gegevens te dateren in de Midden- tot Late IJzertijd.

De aangetroffen archeologische sporen en structuren worden rechtstreeks door de geplande werken bedreigd, de initiatiefnemer zal dan ook conform het geldende Onroerend Erfgoeddecreet de nodige maatregelen moeten nemen en de nodige middelen moeten voorzien om deze archeologische en historische kenniswinst te documenteren en aldus te behoeden voor een ongecontroleerde vernietiging.

Deze maatregelen omvatten het aanstellen van een erkend archeoloog voor de definitieve vlakdekkende opgraving van twee onderzoekszones, conform voorliggend Programma van Maatregelen en de vigerende *Code van Goede Praktijk*.

5 Bibliografie voor deel 11

Acke B., Bracke B. & Van Quaethem K., 2017. *Archeologienota Waregem Bilkhagelaan*, Zelzate.

Van Goidsenhoven W., 2017. *Gentseweg (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 2: Programma van Maatregelen*, Sint-Michiels-Brugge.

De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J. & Willaert A., 2017a. *Gentseweg (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 1: Resultaten Van Het Bureauonderzoek.*, Sint-Michiels-Brugge.

De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J. & Willaert A., 2017b. *Transvaalstraat (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 1: Resultaten Van Het Bureauonderzoek.*, Sint-Michiels-Brugge.

De Gryse J., Thys C., Van Goidsenhoven W., De Tollenaere J. & Willaert A., 2017c. *Barrage (Waregem, West-Vlaanderen). Archeologienota. Bureauonderzoek (Fase 0). Deel 1: Resultaten Van Het Bureauonderzoek.*, Sint-Michiels-Brugge.

De Smaele B., Verdegem S., Thijs C., Scheltjens S., Van Doninck J. & Delaruelle S., 2018. *Middeleeuwse begraving en bewoning bij een grafveld uit de bronstijd aan de Krommenhof in Beerse.*, AdAK Rapport 17, Turnhout.

15

Despriet Ph., 1979. *De Romeinse nederzettingen en vondsten in Waregem en Sint-Eloois-Vijve*, in: De Gaverstreke, Waregem.

Despriet Ph., 1983. *De Sint-Eloiskerk van Sint-Eloois-Vijve*, in: De Gaverstreke, Waregem.

Van den Broecke P., 2012. *Het handgevormde aardewerk uit de ijzertijd en de Romeinse tijd van Oss-Ussen. Studies naar typochronologie, technologie en herkomst.*, Leiden.

Verbeek C., Delaruelle S. & Bungeneers J., 2004. *Verloren voorwerpen. Archeologisch onderzoek op het HSL-traject in de provincie Antwerpen*, Antwerpen.

6 Lijst van figuren, gebruikt in deel 11

Figuur 1. Volledige zone voor vervolgonderzoek van de nederzettingssporen, aanmaakschaal 1:1.....	7
Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de erkende onroerenderfgoeddepots in Vlaanderen.	11

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Website: www.hembyse.net

HEMBYSE